

Mar. Sygn. I.

1937

~~Tylko dla użytku~~
~~służbowego~~
112

INSTRUKCJA

SYGNAŁOWA FLOTY

CENTRALNA BIBLIOTEKA WOJSKOWA
WARSZAWA

Arch. 28945 1937 r

WARSZAWA 1937 r.

M. S. Wojsk.
KIEROWNICTWO MARYNARKI
WOJENNEJ

Nr. 280/Sygn.

Warszawa, dnia 2 kwietnia 1937 r.

Zatwierdzam do użytku służbowego
w Marynarce Wojennej.

SZEF KIEROWNICTWA

/-/ J. ŚWIRSKI, kontr-admirał.

SKOROWIDZ POPRAWEK.

Data
poprawienia

Nr.
poprawki

Podstawa
/rozkaz/
zarządzenie

Podpis
poprawiają-
cego.

U w a g i.

S P I S R Z E C Z Y.

I. O G Ó L N E .

1.	Użycie środków łączności.....	1
2.	Terminologia.....	2
3.	Redagowanie sygnałów.....	2
4.	Numeracja sygnałów.....	3
5.	Starszeństwo sygnałowe.....	3
6.	Starszeństwo sygnałowe okrętów w szyku.....	4
7.	Sygnały nawozawcze i rozpoznawcze.....	4
8.	Nawiązanie łączności.....	5
9.	Łodzie okrętowe.....	5

II. Sygnalizacja świetlna.

10.	Środki.....	6
11.	Migacz.....	6
12.	Szczytówka.....	6
13.	Reflektor.....	6
14.	Sygnał wykonawczy.....	6
15.	Sygnał odwoławczy.....	7
16.	Alfabet morse.....	7
17.	Skróty służbowe.....	8
18.	Użycie skrótów służbowych.....	9

Sygnalizacja między okrętami lub statkami, które nie są w szyku.

19.	<u>Przygotowanie do nadawania sygnału.....</u>	11
-----	--	----

20.	Wołanie.....	11
21.	Zgłoszenie.....	11
22.	Sygnal w tekście otwartym polskim i obcym.....	11
23.	Liczby i ułamki w tekście otwartym.....	12
24.	Sygnal kodowy.....	12
25.	Sygnal szyfrowy.....	12
26.	Zakończenie sygnału i numer sygnału.....	12
27.	Kwitowanie... ..	12
28.	Zakończenie sygnalizacji.....	13
29.	Pokwitowanie odczytania i zrozumienia sygnału kod.- i szyfr.....	13
30.	Nadawanie kilku sygnałów bezpośrednio po sobie....	13
31.	Pomyłka.....	13
32.	Powtarzam.....	13
33.	Powtórzyć.....	13
34.	Światło nadającego źle widoczne.....	14
35.	Czekać, jestem gotów.....	14
36.	Pośredniczenie.....	14
37.	Przykłady I-XIV.....	14

Sygnalizacja w szyku.

38.	Dwa migacze sprzężone na 1 klucz.....	28
39.	Migacze samodzielne i szczytówka.....	30
40.	Przykład XV.....	30

S e m a f o r .

41.	Znaki semaforu.....	33
42.	Charakterystyka.....	35
43.	Semafor ręczny.....	35

44.	Semafor mechaniczny.....	35
45.	Alfabet semaforowy.....	35
46.	Cyfry.....	35
47.	Kod, szyfr.....	35
48.	Zapisywanie.....	35
49.	Tło.....	35
50.	Wywoływanie.....	35
51.	Wzywanie flagami.....	36
52.	Nadawanie sygnału.....	36
53.	Kwitowanie.....	36
54.	Nie rozumiem.....	36
55.	Adres, podpis.....	36
56.	Wskaźniki.....	36
57.	Pomyłki w nadawaniu.....	36
58.	Zakończenie.....	36
59.	Pośredniczenie.....	36
60.	Po linii.....	36

Sygnalizacja flagami.

61.	Ogólnie o sygnalizacji flagami.....	37
62.	Wzywanie.....	37
63.	Odpowiadanie na sygnały.....	37
64.	Zakończenie sygnalizacji.....	37
65.	Niezrozumienie sygnału.....	37
66.	Sygnalizacja flagami w szyku.....	38
67.	Sygnał odwoławczy.....	38
68.	Repetowanie sygnałów.....	38
69.	Sygnał wykonawczy.....	38

Sygnalizacja we mgle.

70.	Ogólnie.....	39
71.	Prowadzenie sygnalizacji	39
72.	Przykład XVIII.....	39
73.	Międzynarodowe syg.mgł. w szyku.....	40

R a k i e t y.

74.	Użycie rakiet.....	40
75.	Jako odpowiedź na reflektor.....	40
76.	Rakiety jako sygnały umówione.....	40
76a.	Warunki użycia rakiet.....	40

Inne sposoby sygnalizacji.

77.	Język "odpowiedź".....	41
-----	------------------------	----

Pływanie w zespole .

78.	Oficer wachtowy.....	41
79.	Kąt sterowy zespołu.....	41
80.	Sternik.....	41
81.	Komendy.....	42
82.	Sygnały.....	42
83.	Przechodzenie na inny zakres szybkości.....	43
84.	Pływanie we mgle.....	43

Dyscyplina
sygnałowa.

Sygnalista wachtowy musi rozumieć wagę swojej służby, od sprawności której zależy powodzenie ćwiczeń i operacyj wojennych.

Aby to osiągnąć, koniecznym jest ściśle przestrzeganie dyscypliny sygnałowej. Należy tu rozumieć :

- a/ Sumienność w pełnieniu wachty sygnałowej.
- b/ Spostrzegawczość, którą należy wyrabiać w każdym sygnaliście, a która polega na stałej, wytężonej uwadze.
- c/ Sygnalistę powinna cechować szybka orientacja, szybkość i dokładność w pracy oraz decyzja.

Wszystkie te cechy powinien sygnalista wyrabiać sam w sobie, jak również of.sygn. powinien je wpajać przez odpowiednie i ciągłe szkolenie podległego sobie personelu.

- d/ Przestrzeganie instrukcji sygnałowej oraz przepisów, jak :

- Natychmiastowe zgłoszenie.
- Maksymalny czas zgłoszenia - obowiązuje 3 min.
- O wszystkich sygnałach meldować natychmiast of.w., szczególnie sygnały pilne należy doręczać of.w.natychmiast po odczytaniu.
- Sprawdzać, czy sygnały przesłane przez gońca posiadają wszystkie parafy, jak : of.w., lub of.dyż., of.sygn., z.d.o., d.o. i innych, do których zostały skierowane przez z.d.o.
- Wszystkie meldunki sygnalista podaje głośno i wyraźnie,

I. O g ó l n e.

1. Przy sygnalizacji w pierwszym rzędzie zwracać uwagę na pewność Użycie przekazywania sygnału, a dopiero potem na szybkość.

środków łączności. Migacz. Zasadniczym środkiem sygnalizacji świetlnej jest migacz. Jest on kierunkowy i zasięg ma niewielki. Jego największą zaletą jest dyskrecja. Białego światła używa się dla przekazywania sygnałów, czerwonego - jako sygnał wykonawczy; wszystkich trzech kolorów - dla przekazywania zmian szybkości, kursów i zwrotów w sztyku. Migacz nie nadaje się do przekazywania wiadomości do kilku odbiorców naraz.

Szczytówka. Zasięg szczytówki jest większy od zasięgu migacza; sektor świecenia 360°; przez te dwie cechy jest ona niedyskretna i zdradza przeciwnikowi obecność okrętu. Szczytówki zasadniczo wolno używać w czasie pokoju w sygnalizacji ćwiczebnej w porcie i na redzie, w innych wypadkach tylko na rozkaz dowódcy okrętu.

Szczytówka winna być zaciągnięta w kontakt, który winien być stale wyłączony. Włączać kontakt tylko na czas sygnalizacji szczytówką.

Reflektor. Zasięg światła w nocy jest bardzo duży /kilka, kilkanaście mil/. Przy dużych reflektorach jest możliwość korespondowania z odbiorcą, będącym poza horyzontem, przez skierowanie światła na chmury.

Ze względu na dużą niedyskretność reflektora używać można tylko na wyraźny rozkaz d.o.

Za dnia można korespondować reflektorem na odległość kilku, kilkunastu mil w sposób dyskretny.

Semafory. Semaforu używa się dla wymiany wiadomości na niewielkich odległościach. Ze względu na szybkość przekazywania, jest to środek sygnałowy najczęściej stosowany w sygnalizacji między okrętami, łodziami i punktami obserwacyjnymi.

Flagi. Środek zależny od dymu, wzajemnej sytuacji okrętów, przytem ograniczony co do zasięgu. Używany dla przekazywania sygnałów kodowanych, o treści często spotykanej.

Rakiety. Zasięg duży, niedyskretny. Używane tylko jako awaryjny środek łączności z lotnikiem i jako odpowiedzi na reflektor, przy unieruchomionych innych środkach łączności.

Poza tym mogą służyć jako sygnały umówione.

Zasadniczo odpowiada się tym środkiem łączności, jakim wzywają. Jeśli jednak jest niemożliwe lub niewskazane użycie tego środka - wolno użyć innego, jednak zawsze dyskretniejszego /np. na szczytówkę wolno odpowiadać migaczem itp. nigdy odwrotnie/.

Bójka meldunkowa. Środek łączności używany w zespole:

a/ w czasie mgły,

b/ w warunkach normalnej widoczności dla przekazania wiadomości o długiej treści, a których przekazanie innymi środkami łączności zajęło by znacznie więcej czasu.

2.
Terminologia.

Nadawca- okręt, P.O. lub inne miejsce z którego sygnał jest nadawany.

Odbiorca - Okręt, P.O. lub inne miejsce do którego jest sygnał skierowany.

Nadający-sygnalista , który w danej chwili nadaje.

Odbierający - sygnalista , który w danej chwili odbiera.

Adresat - osoba , do której sygnał jest skierowany.

Sygnał w tekście otwartym - w języku polskim lub obcym.

Sygnał kodowany -sygnał o treści zakodowanej według umówionego kodu.

Sygnał szyfrowy - sygnał o treści zaszyfrowanej wg umówionego szyfru.

Grupa kodowa - kilka liter lub cyfr albo też liter i cyfr, mających po rozkodowaniu określone znaczenie. Grupa złożona jest z 1 -5 znaków. Długość grup w jednym sygnale może być niejednakowa.

Grupa szyfrowa - jest złożona z liter lub cyfr lub też liter i cyfr. Grupy szyfrowe składają się z różnej ilości znaków od 1 -10. Długość grup w jednym sygnale szyfrowym jest zwykle równa.

Wiadomości przeznaczone do przekazywania lub przekazane za pomocą środków łączności, nazywają się jak następujące:

- 1/ "Fonogram" -/telefon, radiotelefon/.
- 2/ "Telegram" -/Hudhes, telegraf, radiotelegraf/.
- 3/ "Sygnał" -/ semafor, flagi, sygnalizacja świetlna, akustyczna i.t.d./

3.
Redagowanie sygnatów.

Sygnał składa się z : nagłówka, adresu, treści i podpisu.

Nagłówek określa rodzaj sygnału. Sygnał może być alarmowy, pilny, zwykły i ćwiczebny. Jeżeli sygnał jest zwykły - nagłówek odpada.

Adres - Jako adres służy sygnał zawezwawczy odbiorcy. Adres odpada jeżeli sygnał adresowany jest do dowódcy okrętu.

Treść - należy dążyć do jak największego skrócenia sygnału przez jak najdalej idące zlakonizowanie, lecz nie kosztem jasności. Zdania winny być krótkie i przytem jednoznaczne. Używać I i II przypadku / my - gdy mowa o własnym okręcie, wy- gdy mowa o okręcie z którym sygnalizujemy /. W sygnale używać tylko liter głównych, - liter pomocniczych tylko gdy przez to treść sygnału stałaby się nierozumiała. Spójnik -i-, przyimki -w, z- łączyć ze słowem, do którego należą / nie uważać je za osobne słowo. / Używać skrótów R.S.O. str.VIII.

Podpis - jako podpis służy własny sygnał rozpoznawczy.
Podpis odpada, jeżeli sygnał jest podpisany przez dowódcę okrętu.

Tylko w sygnalizacji ćwiczebnej obowiązuje pokwitowanie.
Składa się cno z nazwiska i stopnia odbierającego i nadającego.

4.
Numeracja
sygnałów.

Czas nadawania przez nadawcę skrótu "końcowego" jest numerem sygnału. Czas notować grupą 4-cyfrową, z której 2 pierwsze oznaczają godziny, 2 drugie-minuty. Jedynie centrala sygnałowa Dłwa Floty jest uprawniona do kolejnego numerowania sygnałów i podaje numer w nagłówku.

5.
Starszeń-
stwo sy-
gnałowe.

Dywizjony i samodzielne okręty:

A	Dywizjon kontrtorpedowców	1	L
B	Dywizjon łodzi podwodnych	1	O
C	Dywizjon Minowców	1	T
D	Centrum Wyszcz. Spec. Floty	1	Z
E	Pomorzanin	1	X
F	Smok	1	W
G	ORP. "Gryf"	3	L
H	ORP. "Wilga"	4	K
I	ORP. "Iskra"	3	N
J	ORP. "Nurek"	3	X
K	holownik "Lech"	4	R
L			
M			
N			

A

111		
11		
1	Burza	3D
2	Wicher	4J
3		
4		
5		
6		
7		
8		

B

111		
11		
1	Wilk	4L
2	Ryś	4D
3	Zbik	4M
4	Kujawiak	3R
5	Czerwiński	3I
6		
7		
8		

C

111		
11		
1	Haller	3M
2	Piłsudski	3Z
3	Jaskółka	3O
4	Mewa	3U
5	Czajka	3F
6	Rybitwa	4C
7		
8		

D

E

F

G

H

I

Starszeństwo sygnałowe zostaje ustalone i obowiązuje zawsze podczas sygnalizacji.
W rubryce III zapisują sygnaliści ołówkiem nazwę okrętu na którym podniesiona jest flaga dowódcy Floty; w rubryce II - nazwę okrętu na którym podniesiony jest poręcznik dowódcy zespołu.

Podczas sygnalizacji okrętów wezwanych sygnałem "flota" / 1 A / odpowiadają okręty A11, B11, C11 itd. Odpowiadanie na wezwanie w kolejności zauważenia.

Podczas sygnalizacji okrętów wezwanych sygnałem "wszystkie okręty" / 1 B / odpowiadają okręty A1,2,3,4 itd., B1,2,3,4 itd., C1,2,3,4 itd. Odpowiadanie na wezwanie w kolejności zauważenia.

Wszystkie czynności, oprócz zgłoszenia na wezwanie, następują w sygnalizacji w kolejności starszeństwa sygnałowego.

6.
Starszeń-
stwo sy-
gnałowe
okrętów
w szyku.

W szyku, stąd starszeństwo sygnałowe nie obowiązuje; natomiast sygnalizacja odbywa się wg numerów kolejnych w szyku.

7.
Sygnały
zawezwaw-
cze i roz-
poznawcze.

Okręty, oddziały lądowe, oddziały lotnicze, punkty obserwacyjne oraz urzędy, wchodzące w skład floty, otrzymują 2-flagowe sygnaly, złożone z litery i cyfry, które nazywają się sygnałami zawezwawczymi lub rozpoznawczymi.

Jeżeli język cyfrowy podniesiony jest w tym sygnale na pierwszym miejscu, oznacza to, że woła się dany okręt, by z nim rozmawiać. Taki sygnał nazywa się sygnałem zawezwawczym. Sygnałów zawezwawczych używa się w sygnalizacji flagami:

- 1/ jako wezwanie do sygnalizacji flagami; wówczas należy sygnał zawezwawczy podnieść do szczytu.
- 2/ jako wezwanie do sygnalizacji semaforem; wówczas sygnał zawezwawczy podnosi się do pół / używać tylko dla nadania sygnału pilnego oraz po 3-ech minutach bezskutecznego wzywania semaforem./

W sygnalizacji świetlnej:

jako wezwanie do sygnalizacji świetlnej i
jako adres.

Jeżeli flaga literowa jest podniesiona na pierwszym miejscu, a na drugim jest język cyfrowy, to taki sygnał nazywa się sygnałem rozpoznawczym i oznacza, że mówi się o danym okręcie. Sygnały rozpoznawcze podnosi się w sygnalizacji flagami:

- 1/ jako określenie o kim mowa w sygnale,
- 2/ przy spotkaniu się okrętów na morzu; sygnał rozpoznawczy podnosi ten okręt, który nie może rozpocząć zbliżającego się okrętu. Odpowiada się własnym sygnałem rozpoznawczym.
- 3/ przy zbliżeniu się do P.O., ~~gdy zachodzi możliwość, że P.O. może nie rozpocząć zbliżającego się okrętu~~. P.O. odpowiada podnosząc odpowiedź.
- 4/ na żądanie innego okrętu lub P.O. jako wylegitymowanie się.
- 5/ jako meldunek o gotowości:
 - a/ gdy dowodzący nakazał wykonanie jakiejkolwiek czynności na pewną godzinę, to O.O.R.P. gotowe na czas podnoszą o nakazanej godzinie swoje sygnały rozpoznawcze.
 - b/ jeżeli podczas ruchu zespołu nastąpiła na jednym z O.O.R.P. awaria, która zmusiła go do wystąpienia z szyku, to po usunięciu jej podnosi ten okręt swój sygnał rozpoznawczy, by pokazać dowodzącemu, iż znowu jest gotów do wejścia w szyk.

W sygnalizacji świetlnej używa się sygnałów rozpoznawczych:

- 1/ jako podpis,
- 2/ jako określenie o kim mowa w sygnale,
- 3/ na żądanie innego okrętu lub P.O. jako wylegitymowanie się.

8.
Nawiązanie
łączności.

Nawiązanie łączności składa się z wołania i zgłoszenia. Przez wołanie zwraca się uwagę odbiorcy, że za chwilę będzie nadawany sygnał. Zgłoszenie jest to odpowiedź odbiorcy, oznajmiająca gotowość do odbierania sygnału.

9.
Łódzie
okrętowe.

W sygnalizacji flagami łódź wzywa się do powrotu przez podnoszenie flagi "JAMA". Jeżeli jest kilka łodzi poza okrętem, to podnosi się równocześnie, lecz oddzielnie, język cyfrowy oznaczający numer okrętowy łodzi.

Jeżeli zachodzi możliwość, że łódź nie widzi od kogo sygnał pochodzi- dodaje się jeszcze sygnał rozpoznawczy swego okrętu.

Flagę Jama opuszcza się , gdy Łódź dobija do burty.

W sygnalizacji świetlnej ,jako wezwanie Łodzi do powrotu do okrętu jest nadanie litery "JAMA" ew. z Nr. Łodzi i sygnałem rozpoznawczym okrętu. Sygnałem zawiadzawczym do rozmowy z Łodzią okrętową jest nadanie litery J ew. Nr. Łodzi oraz skrót wywoławczy, np. "J3AAAA".

Sygnalizacja z Łodziami okrętowymi może odbywać tylko tekstem otwartym , lub według znaków uprzednio umówionych.

II. Sygnalizacja świetlna.

10. Srodki. Srodkami sygnalizacji świetlnej są : migacz , szczytówka i reflektor.

11. Migacz. Zasadniczym srodkiem sygnalizacji świetlnej jest migacz. Jest on kierunkowy i zasięg ma niewielki. Jego największą zaletą jest dyskrecja. Białego światła używa się do przekazywania sygnałów, czerwonego- jako sygnał wykonawczy ; wszystkich trzech kolorów - dla przekazywania zmian szybkości, kursów i zwrotów w szyku. Migacz nie nadaje się do przekazywania wiadomości do kilku odbiorców naraz.

12. Szczytówka. Zasięg szczytówki jest większy od zasięgu migacza; sektor świecenia 360°; przez te dwie cechy jest ona niedyskretna i zdradza przeciwnikowi obecność okrętu. Szczytówki zasadniczo wolno używać tylko w czasie pokoju w sygnalizacji ćwiczebnej w porcie i na redzie , w innych wypadkach tylko na rozkaz D-cy okrętu. Szczytówka winna być zaopatrzona w kontakt, który winna być stale wyłączony . Włączać kontakt tylko na czas sygnalizacji szczytówką .

13. Reflektor. Zasięg światła reflektora w nocy jest bardzo duży /kilka, kilkanaście mil/. Przy dużych reflektorach jest możliwość korespondowania z odbiorcą, będącym poza horyzontem, przez skierowanie światła na chmury.

Ze względu na dużą niedyskrecję reflektora używać można na wyraźny rozkaz d.o.

Za dnia można korespondować reflektorem na odległość kilku-kilkunastu mil w sposób dyskretny.

14. Sygnał wykonawczy. W sygnalizacji między O.O.R.P. nie będącymi w szyku, momentem wykonawczym jest nadanie przez nadawcę czerwonego światła. Nadawca zapala czerwone światło po odebraniu od odbiorców skrótu "zrozumiałem , kwituje". Wszyscy odbiorcy repetują zapalenie czerwonego światła . Dopiero wtedy nadawca gasi czerwone światło.

Sygnał wykonawczy w sygnalizacji w szyku jest omówiony w paragr. 38 i 39.

W sygnalizacji reflektorem, sygnałem wykonawczym jest nadanie przez nadawcę trzykrotnie litery "W". Wolno mu nadawać ten sygnał dopiero po odebraniu od odbiorcy skrótu "zrozumiałem , kwituje". Bezpośrednio po nadaniu poraz trzeci litery "W" następuje wykonanie rozkazu zawartego w sygnale. Na sygnał ten nie odpowiada się.

15.
sygnał odwo-
awczy.

Dla odwołania sygnału trzeba nadać literę "O". Oznacza to odwołanie ostatniego sygnału. Nadawanie litery "O" może nastąpić w trakcie nadawania sygnału bezpośrednio po nadaniu sygnału, lub też po dłuższym czasie. W tym ostatnim wypadku należy dodać grupę cyfrową oznaczającą czas nadania sygnału do którego odnosi się sygnał odwoławczy.

16.
alfabet mor-
i.

Litery główne.

A ---	anna	I --	iza	R ----	reja
B -----	baran	J -----	jama	S ---	snop
C -----	cal	K -----	kra	T ---	te
Ch -----	chata	L -----	lew	U -----	ucho
D -----	drab	Ł -----	łom	W -----	woda
E -	ewa	M -----	mak	X -----	iks
F -----	fant	N ---	ncc	Y -----	igrek
G -----	gaz	O -----	oko	Z -----	zosia
H -----	huk	P -----	port	Ż -----	żyto

Litery pomocnicze.

A -----	kat	Ć -----	ciele	Ś -----	śnieg
A -----	agata	Ń -----	niebo	Ů -----	ukrop
Ę -----	jek	Ó -----	okres	V -----	fau
Q -----	ku	Ż -----	zioko		

Cyfry pełne i skrócone.

skrót		skrót	
1 -----		6 -----	nie skrac ca się.
2 -----		7 -----	
3 -----		8 -----	
4 -----	nie skrac się	9 -----	
5 -----		0 -----	

Znaki pisarskie główne.

/./	kropka i znak dziesiętny	---	/iii/
/=/	znak równania	---	/BT/
/?/	pytajnik	---	/UD/

Pomocnicze.

/!/	wykrzyknik	---	/GW/
/,/	przecinek	---	/AAA/
/;/	średnik	---	/NNN/
/:/	dwukropek	---	/OS/
/'/	apostrof	---	/JN/
/-/	minus, myślnik	---	/DU/
/+/	plus	---	/AR/
/ /	kreska ułamkowa	---	/DN/
/ /	cudzyaków	---	/RE/
/ /	nawias	---	/KK/
	podkreślenie	---	/UK/

17.
Skróty
służbowe.

Skrót :

" Wywoławczy"	AAA	itd.---	
" widzę"	TTTT	itd. ---	itd.lub ---
" odczytałem"	T	---	
" przerwa" /=/	BT	---	
" końcowy"	AR	---	
" zrozumiałem, kwituję"	R	---	
" sygnalizacja skończona"	SK	---	
" pomyłka"	EEEE	itd. ---	i więcej
" rozdział"	ii	---	

" powtórzyć wszystko " /?/	UD	-----
" powtarzam wszystko "	RP	-----
" powtórzyć cyfry "	CiiUD	-----
" powtarzam cyfry "	CiiRP	-----
" po odebraniu powtórzyć "	G	-----
" czekać "	AS	-----
" jestem gotów "	K	-----
" lepiej celować "	VVVV itd.	-----
" podać swoje rozpoznawcze i czekam odpowiedzi " /!/	GW	-----
" po linii /dać dalej /"	DD	-----
" sygnał kodowy "	KOD	-----
" sygnał szyfrowy "	SZYFR	-----
" sygnał zapisywać "	PIS	-----

18.
Użycie
skrótów
służbowych.

Skróty służbowe należy używać ostrożnie i z tym wyliczeniem, aby była pewność, że sygnał odebrano bezbłędnie a także aby nadanie sygnału trwało najkrócej.

Skrót "wywoławczy" - używa się dla wywołania sąsiednich okrętów w szyku, dla wywołania wszystkich na widnokręgu i dla wywołania okrętu /ów/, z którym jest się w toku sygnalizacji / np. po skrócie "czekać "

Skrót "widze" - służy wywołanemu jako zgłoszenie się po zauważeniu wołania. Gdy się jest gotowym do odbioru daje się go bez względu na starszeństwo sygnałowe.

Skrót "odczytałem" - daje odbierający po odebraniu każdego słowa wzgl. skrótu służbowego.

Skrót "przerwa" - służy dla oddzielenia od siebie : nagłówka, adresu, sygnału, grup cyfrowych , kodowych i szyfrowych i podpisu.

Skrót "końcowy" - oznacza koniec sygnału i żądanie pokwitowania.

Skrót "zrozumiałem. kwituje" - oznacza zrozumienie całego sygnału. W wypadku sygnałów kodowych i szyfrowych - skrót ten nadany bezpośrednio po skrócie "końcowym" oznacza pokwitowanie odebrania sygnału i dopiero użyty w skrócie służbowym "RiiKOD" lub "RiiSZYFR" ew. jeszcze z grupą czterocyfrową, oznaczającą czas nadania - oznacza odczytanie i zrozumienie treści sygnału.

Skrót "sygnalizacja skonczone"- daje się jako zakończenie sygnalizacji po odebraniu pokwitowania jednego lub więcej nadanych sygnałów. Skrót ten odbiorcy kwitują.

Skrót "pomyłka"- służy nadawcy i odbierającemu dla zwrócenia uwagi, że pomylił się w nadawaniu lub odbieraniu.

Skrót "rozdziak"- służy dla oddzielenia skrótów służbowych między sobą; używa się tylko, gdy skróty służbowe muszą być ze względu na treść nadane razem, np. F3i10, RiKOD, itd. Ponadto skrót "rozdziak" służy dla oddzielania liczby całkowitej od ułamka dziesiętnego.

Skrót "powtórzyć wszystko"- służy nadawcy i odbiorcy dla zażądania powtórzenia sygnału. Jeżeli treści sygnału po odebraniu nie zrozumiano / tekst otwarty / lub jeżeli sygnału kodowego wzgl. szyfrowego nie można odczytać według kodu, wzgl. rozszyfrować - nie należy żądać powtórzenia sygnału, lecz trzeba zawiadomić o tym nadawcę w tekście otwartym lub według książki syg. cz. II. /syg. kod/, wzgl. szyfrem /syg. szyfr/.

Skrót "powtarzam wszystko" - tym skrótem poprzedza się każde powtarzanie.

Skrót "powtórzyć cyfry"- może użyć tak nadawca jak i odbiorca jako żądanie powtórzenia wszystkich cyfr, zawartych w nadanym sygnale.

Skrót "powtarzam cyfry"- należy umieścić przed każdym powtarzaniem wszystkich cyfr sygnału.

Skrót "po odebraniu powtórzyć"- skrót ten należy umieścić na początku sygnału w języku otwartym, jako zapowiedź, że po odebraniu trzeba sygnał powtórzyć. Używa się przeważnie przy sygnałach w języku obcym.

Skrót "czekać"- może być nadany przez nadawcę jak i przez odbiorcę tylko w bardzo rzadkich wypadkach / np. odbiorca jest w toku sygnalizacji z innym okrętem, sygnalista woła do pomocy drugiego itp./.

Skrót "jestem gotów"- oznacza gotowość do sygnalizacji i wezwanie do nadawania; nadaje się po skrócie "czekać".

Skrót "lepiej celować" - nadaje odbierający, gdy źle widzi światło nadającego / źle wycelowany reflektor lub migacz, dym itp./, tak długo aż nadający dobrze nakieruje światło.

Skrót "podać swoje rozpoznawcze" - nadaje się w razie, gdy woła nas okręt nie rozpoznany. Skrót ten nadaje się tylko na rozkaz ci.*.

Skrót "czekań odpowiedzi"- nadaje się po skrócie "końcowym", gdy wymagana jest odpowiedź na nadany sygnał.

Skrót " po linii " - używa się w szyku i przy pośredniczeniu i oznacza on, że sygnał należy przekazać po linii do adresata. Jeżeli po skrócie nie ma sygnału zawezwawczego, oznacza to, że sygnał dotyczy wszystkich w linii.

Skrót " sygnał kodowy " - daje się przed każdym sygnałem kodowym. Wskazuje on, że należy szczególnie starannie sygnał odbierać i zapisywać.

Skrót " sygnał szyfrowy " - daje się przed każdym sygnałem szyfrowym dla zwrócenia uwagi, by skrupulatnie odbierać i zapisywać.

Skrót " sygnał zapisywać " - daje się przed sygnałem o bardzo ważnej treści i oznacza konieczność zapisania sygnału.

SYGNALIZACJA MIĘDZY OKRĘTAMI LUB STATKAMI, KTÓRE NIE SĄ W SZYKU.

19.
Przygotowanie do nadawania sygnału.

Sygnalista sprawdza w otrzymanym do nadania sygnale czy wszystkie litery i cyfry są czytelnie napisane, czy adres i podpis trzeba nadać, sprawdza nagłówek / rodzaj sygnału / i zaznacza w których miejscach ma być skrót / przerwa / i przygotowuje papier i ołówek i przystępuje do nawiązania łączności.

20.
Wołanie.

Wołanie wszystkich okrętów na widnokręgu - skrót "wywoławczy".
Wołanie okrętów d.d.z. i okrętów samodzielnych - sygnał zawezwawczy "pilota".
Wołanie okrętów jednego zespołu - sygnał zawezwawczy tego zespołu.
Wołanie okrętów zespołu z wyjątkiem okrętu X - sygnał zawezwawczy zespołu, a po zgłoszeniu, sygnał odwoławczy dla okrętu X.

/Przykład III/.

Wołanie jednego okrętu - sygnał zawezwawczy tego okrętu.
Wołanie okrętu /ów/, z którym jest się w toku sygnalizacji /np. po skrócie "czekać"/ - skrót "wywoławczy."

/Przykład XIII./

21.
Zgłoszenie.

Po zauważeniu wołania - wołani dają w kolejności zauważenia skrót "widzę", który nadają aż wzywający nie przestanie wołać.

22.
Sygnał w tekście otwartym polskim i obcym.

Nadawca nadaje sygnał. Po każdym prawidłowo odebrany słowie - odbiorcy zapisują je, wzgl. jeżeli mają pomocnika dyktują mu i dają skrót " odczytałem " w kolejności starszeństwa sygnałowego. Nadawca nadaje następne słowo dopiero, gdy wszyscy odbiorcy dali skrót " odczytałem "

/Przykład I/.

Przed sygnałami w języku obcym stawiać można skrót " po odebraniu powtórzyć " Odbiorca po odebraniu sygnału daje skrót "powtarzam wszystko" i powtarza cały sygnał.

/Przykład X./

Przed sygnałami o bardzo ważnej treści /należy umieszczać skrót "PIS", co oznacza, że sygnał należy zapisać.

/Przykład IX./

23.
Liczby i
ukłanki w
tekście
otwartym.

Jeżeli w sygnale są liczby, to należy je oddzielić od sygnału skrótem "przerwa" np. = 123 =

/Przykład II./

Jeżeli to skrót sygnalizacji lub jeżeli zachodzi potrzeba większej pewności odebrania liczb, można nadawać cyfry słowami. Wówczas np. "dnia 18.V.1939 roku" nadaje się: dnia jeden osiem kropka pięć kropka jeden dziewięć trzy dziewięć roku". Ukłanki nadaje się tak jak liczby, dzieląc licznik i mianownik znakiem pisarskim "kreska ukłankowa" /DN/, np. "mas 3/4 ton benzyny" nadaje się: "mas =3 / 4 = ton benzyny".

/Przykład II./

Przy ukłankach dziesiętnych między liczbą całkowitą a dziesiętnymi daje się skrót "rozdziak". *2222 dziesięć* "2222" "1111" Nadawca po nadaniu sygnału, w którym są także cyfry, może żądać od odbiorcy powtórzenia wszystkich cyfr, dając po skrócie "końcowym" skrót "powtórzyć wszystkie cyfry". Odbiorca daje skrót "powtarzam wszystkie cyfry" i powtarza cyfry zawarte w odebranym sygnale, zachowując skróty "przerwa", a opuszczając tekst słowny.

/Przykład XI./

24.
Sygnał kodowy.

Jako pierwszą grupę sygnału kodowego nadaje się słowo "KOD." Odbiorcy daje skrót "odczytałem". Nadawca nadaje grupy kodowe, oddzielając je od siebie skrótem "przerwa". Literę kodową nadaje się nazwami flag, cyfry słowami, np. "kod anna baran cal = jeden dwa ewa". Odbiorca po każdym słowie i skrócie "przerwa" daje skrót "odczytałem".

/Przykład III./

25.
Sygnał szyfrowy.

Nadaje się analogicznie jak sygnał kodowy, tylko na początku zamiast słowa "kod" daje się słowo "szyfr".

/Przykład IV./

26.
Zakończenie
sygnału i
numer sy-
gnału.

Zakończeniem sygnału jest skrót "końcowy". W tej chwili nadawca i odbiorcy notują czas z dokładnością do minuty. Czas ten jest sygnaturą sygnału.

/Przykład I - XIV./

27
Kwitowanie.

Odbiorcy po odebraniu skrótu "końcowego" sprawdzają cały sygnał i w kolejności starszeństwa sygnałowego daje skrót "rozumiałem, kwituję". Nadawca każdorazowo odpowiada skrótem "odczytałem".

/Przykład III, IX, XIII./

Skrót " odczytałem" odpada , gdy prowadzi się sygnalizację tylko z jednym odbiorcą.
/Przykład I,II,IV, - VIII, IX- XII, XIV./

28.
Zakończe-
nie syg-
nalizacji.

Po pokwitowaniu sygnału przez wszystkich odbiorców , nadawca daje skrót " sygnalizacja skończona". Odbiorcy powtarzają skrót "sygnalizacja skończona" w kolejności starszeństwa sygnałowego.
/Przykład I-XIV./

29.
Pokwitowa-
nie odczy-
tania i
zrozumi-
enia sygna-
łu kod. i
szyfr.

odbiorca
Gdy nadawca odczytał i zrozumiał odebrany sygnał kodowy, wzywa nadawcę i nadaje mu skrót : R ii kod ", co oznacza : "odczytałem i zrozumiałem ostatni sygnał kodowy ". Jeżeli kwituje się zrozumienie sygnału kodowego, po którym nastąpiły już inne sygnały, lub upłynęło już dużo czasu , daje się grupę czterocyfrową, oznaczającą czas nadania przez nadawcę skrótu "końcowego", np. "R ii kod 0355 AR". Nadawca kwituje skrótem "odczytałem", a potem skrótem " zrozumiałem , kwituje". Odbiorca daje skrót " sygnalizacja skończona", nadawca ten skrót powtarza.

Jeżeli of.w. wzgl.of. syg. rozszyfrował sygnał , to poleca sygnaliście pokwitować odczytanie i zrozumienie sygnału szyfrowego. Sygnalista daje pokwitowanie w analogiczny sposób , jak przy sygnale kodowym , lecz zamiast słowa "kod" daje słowo "szyfr".
/Przykład IIIa, IVa./

30.
Nadawanie
kilku syg-
nałów bez-

Jeżeli nadawca ma do nadania kilka sygnałów, do tych samych odbiorców, to po pokwitowaniu przez wszystkich sygnału pierwszego, daje drugi sygnał. -Dopiero po pokwitowaniu ostatniego sygnału, nadawca daje skrót "sygnalizacja skończona".

/Przykład V./

31.
Pomyłka.

Jeżeli sygnalista pomylił się w nadawaniu , wzgl. odbieraniu winien niezwłocznie dać skrót "pomyłka". Wszyscy biorący udział w sygnalizacji powtarzają ten skrót. Przestają go powtarzać z chwilą przerwania nadawania tego skrótu przez nadawcę. Nadawca przestaje nadawać skrót "pomyłka", gdy zauważy , że wszyscy odbiorcy ten skrót powtarzają , następnie powtarza sygnał od ostatniego dobrze przez wszystkich odebranego słowa wyłącznie.

/Przykład VI./

32.
Powtarzam.

Jeżeli nadawca nie jest pewny czy sygnał nadał prawidłowo - to po skrócie "końcowym" daje skróty "powtarzam wszystko". Odbiorcy kwitują skrótem "odczytałem", poczym nadawca powtarza cały sygnał od początku.

/Przykład VII./

Jeżeli nadawca jeszcze w trakcie nadawania sygnału chce powtórzyć od początku nadaną już część sygnału , to daje skrót "powtarzam wszystko" i powtarza sygnał od początku.

33.
Powtórzyc.

Gdy odbiorca nie jest pewny , czy cały sygnał prawidłowo odebrał, daje skrót "powtórzyc wszystko" zamiast skrótu "zrozumiałem", kwituje nadawca daje skrót "powtarzam wszystko" i powtarza cały sygnał od początku.

/Przykład VIII./

Nadawca może żądać od odbiorców powtórzenia sygnału. W tym celu przed skrótem "końcowym" daje skrót "powtórzyc wszystko". Odbiorcy powtarzają sygnał , poprzedzając go skrótem "powtarzam wszystko".

Jeżeli nadawca żąda powtórzenia sygnału tylko przez jednego lub kilku odbiorców, wówczas przed skrótem "powtórzyć wszystko" daje skrót "rozdział" i odpowiedni sygnał rozpoznawczy.

/Przykład IX./

Przy powtarzaniu obowiązują te same przepisy, co przy nadawaniu i odbieraniu / po każdym słowie skrót "odczytałem". Jako zakończenie powtarzania daje się skrót "końcowy". Nadawca nadaje skrót "zrozumiałem, kwituje". Potym powtarza sygnał odbiorca następny według starszeństwa sygnałowego, o ile nie było innych wskazówek / sygnał rozpoznawczy przed skrótem "powtórzyć wszystko".

34.

Światło nadającego
źle widoczne.

Skrót "lepiej celować" nadaje odbierający, jeżeli źle widzi światło nadającego. Nadający przerywa nadawanie sygnału, zapala stałe białe światło i tak długo je reguluje /celuje/ aż odbierający uzna je za dobre i na znak tego zaprzestanie nadawania skrótu "V". Nadający nadaje dalej sygnał od ostatniego słowa łącznie odebranego przez wszystkich.

/Przykład XII./

35.

Czekać,
jestem gotów.

Jeżeli wołany z ważnego powodu nie może natychmiast przystąpić do odbierania sygnału, to zamiast skrótu "widzę" daje skrót "czekać". Nadawca powtarza ten skrót, a za nim wszyscy wołani w kolejności starszeństwa sygnałowego. Gdy odbiorca jest gotów do odbioru daje skrót "jestem gotów". Wówczas nadawca znów nawiązuje łączność.

Jeżeli odbiorca jest zmuszony przerwać odbieranie sygnału w toku sygnalizacji, - daje natychmiast skrót "czekać". Nadawca ten skrót powtarza, a za nim odbiorcy. Jeżeli dany odbiorca jest już gotów do odbierania, daje skrót "jestem gotów". Wówczas nadawca znów nawiązuje łączność i nadaje dalej sygnał od ostatniego odebranego przez wszystkich słowa łącznie.

Jeżeli nadawca daje skrót "czekać", to odbiorcy ten skrót powtarzają w kolejności starszeństwa sygnałowego i czekają aż nadawca znów nawiąże z nimi łączność.

/Przykład XIII./

36.

Pośredniczenie.

Jeżeli nadawca nie jest w możności bezpośrednio nawiązać łączności z odbiorcą z powodu odległości, martwego sektora lub t.p., wówczas może żądać od sygnalisty innego okrętu pośredniczenia w przekazaniu sygnału.

Przed sygnałem nadawca nadaje do pośredniczącego skrót "po linii", skrót "rozdział" i sygnał rozpoznawczy, po tym sygnał obowiązkowo z podpisem.

Pośredniczący jest zobowiązany odebrać od nadawcy sygnał i nadaje go odbiorcy wraz z podpisem w dosłownym brzmieniu. O odebraniu sygnału przez odbiorcę pośredniczący zawiadamia nadawcę skrótami: sygnał rozpoznawczy okrętu odbiorcy, skrót "rozdział", "Zrozumiałem, kwituje" i grupa cyfrowa /jeżeli te konieczne/ oznaczająca czas odebrania sygnału przez odbiorcę.

/Przykład XIV./

37.

Przykłady
I-XIV.

Przykłady sygnalizacji w dywizjonie minowców o składzie i starszeństwie sygnałowym uwidocznionym dalej.

Zawezw.

Dyon	Minowców	1T
111		
11	Jaskółka	
1	Jaskółka	30
2	Mewa	3U
3	Czajka	3F
4	Rybitwa	4C

Przykłady ułożone są w ten sposób, że każda rubryka jest funkcją czasu. Czas liczy się po linii, zaczynając od górnej, lewej strony rubryki danego okrętu w prawo.

Przykład I.
Dowódca ORP "Mewa" polecił nadać do of.a. ORP "Czajka" sygnał pilny: Podajcie ocenę.

Nadaje "Me"	Nadaje "Cz"	Uwagi.
3F 3F 3F	TTTT	
pilny	T	
BT	T	
of	T	
art	T	
BT	T	
podajcie	T	
ocenę	T	
AR	T	
SK	R	
	SK	godz. 2012.

Przykład II.

Dowódca ORP "Mewa" polecił nadać do dowódcy dyonu mincowców sygnał : Na sygnał z godz. 0350 - mam 3/4 ton benzyny.

Nadaje "Me"	Nadaje "Ja"	Uwagi.
30 30 30	TTTT	
6L	T	
BT	T	
na	T	
sygnał	T	
BT	T	
0350	T	
BT	T	
mam	T	
BT	T	
3 DN 4	T	
BT	T	
ton	T	
benzyny	T	
AR	R	godz. 0420
SK	SK	

Przykład III.

Dowódca ORP "Rybitwa" polecił nadać do dowódców OORP "Jaskółka",
"Mewa" sygnał kodowy : "AXP WSS"

Nadaje "Ry"	Nadaje "Ja"	Nadaje "Me"	Nadaje "Cz"	Uwagi.
1T 1T 1T 1T 1T 1T 1T 1T 1T F3 ii 0	T T T T T T	T T T T T T T T T T T	T T T T T T	
kod	T	T		
ama	T	T		
iks	T	T		
port	T	T		
BT	T	T		
roda	T	T		
pięc	T	T		
snop	T	T		
AH	R	R		
T		R		
T SK	SK	SK		godz. 0142

Przykład IIIa.

Po krótkim czasie OORP "Jaskółka" i "Mewa" odczytały i zrozumiały ostatni sygnał kodowy.

Nadaje "Ry"	Nadaje "Ja"	Nadaje "me"	Uwagi.
TTTT T R SK	4C 4C R ii kod AR SK		godz.0144
TTTT T R SK		4C 4C R ii kod AR SK	godz.0145.

Przykład IV.

Dowódca OORP "Rybitwa" polecił nadać do dowódcy dyonu minowców sygnał szyfrowy : "1ęñ - 257"

Nadaje "Ry"	Nadaje "Ja"	U w a g i.
30 30 30 6Ł BT szyfr jeden jęk ukrop BT zioło pięc siedem AR SK	TTTT T T T T T T T T T T T R SK	godz.1923

Przykład IVa.

Powyższy sygnał szyfrowy został odszyfrowany i zrozumiany .Of.w.
poleca nadać odczytanie i zrozumienie.

Nadaje "Ry"	Nadaje "Ja"	U w a g i.
TTTT	4C 4C 4C	
T	R ii szyfr	
T	BT	
T	1923	
T	BT	
T	16	
T	AR	godz.2005
R	SK	
SK		

Przykład V.

Dowódca dyonu minowców polecił nadać do dowódcy ORP "Mewa" 2
sygnały : "odwołuję odprawę " i "ile macie ropy".

Nadaje "Ja"	Nadaje "Me"	U w a g i.
3U 3U 3U	TTTT	
odwołuję	T	
odprawę	T	
AR	R	godz.0530
ile	T	
macie	T	
ropy	T	
BT	T	
16	T	
AR	T	
SK	R	godz.0532
	SK	

Przykład VI.

Dowódca ORP "Mewa" polecił nadać do dowódcy ORP "Rybitwa": "proponuję wspólne ćwiczenia w określaniu kąta biegu."

Nadaje "Me"	Nadaje "Ry"	U w a g i.
4C 4C 4C	TTTT	
proponuję	T	
wtor EEEE	EEEE	
EEEE	EEEE	
proponuję	T	
wspólne	T	
ćwiczenia	T	
w określaniu	T	
kąta	EEEE	
EEEE	EEEE	
w określaniu	T	
kąta	T	
biegu	T	
AR	R	
SK	SK	

Przykład VII.

Dowódca ORP "Jaskółka" polecił nadać do dcy ORP "Mewa" sygnał: "idźcie w kierunku Hel".

Nadaje "Ja"	Nadaje "Me"	U w a g i.
3U 3U 3U	TTTT	
idźcie	T	
w kierunku	T	
Hel	T	
AR	R	
RP	T	
idźcie	T	
w kierunku	T	
Hel	T	
AR	T	
SK	R	godz. 2210
	SK	

Przykład VIII.

Dowódca ORP "Jaskółka" polecił nadać do dowódcy ORP "Mewa" sygnał "uruchomić radiostację".

Nadaje "Ja"	Nadaje "Me"	U w a g i.
3U 3U 3U	TTTT	
uruchomić	T	
radiostację	T	
AR	UD	
RP	T	
uruchomić	T	
radiostację	T	
AR	T	
SK	R	godz. 2302
	SK	

Przykład IX.

Dowódca dyonu minuców polecił nadać do dowódców OORP "Mewa" i "Czajka" sygnał: "wykonać otrzymane zadanie" i polecił by sygnał odbiorcy zapisywali.

Nadaje "Ja"	Nadaje "Me"	Nadaje "Cz"	Uwagi.
3U 3U 3U	TTTT		
3F 3F 3F		TTTT	
pis	T	T	
wykonać	T	T	
otrzymane	T	T	
zadanie	T	T	
BT	T	T	
Ł6	T	T	
BT	T	T	
F3 ii UD	T	T	
AR	R	T	godz. 0415.
T		R	
T		RP	
T		pis	
T		wykonać	
T		otrzymane	
T		zadanie	
T		BT	
T		Ł6	
T		AR	
R SK	SK	SK	

Przykład X.

Dowódca ORP "Mewa" polecił nadać do dowódcy ORP "Jaskółka"
"Thank You".

Nadaje "Me"	Nadaje "Ja"	Uwagi.
30 30 30 G Thank You AR T T T T R SK	TTTT T T T R RP Thank You AR SK	godz. 1816

Przykład XI.
Dowódca-ORP "Jaskółka" polecił nadać do dowódcy ORP "Mewa" sygnał:
"być godz. 0830 Nord-Ost Hel 10 mil".

Nadaje "Ja"	Nadaje "Me"	Uwagi.
3U 3U 3U	TTTT	
być	T	
godz.	T	
BT	T	
0830	T	
BT	T	
nord-ost	T	
Hel	T	
BT	T	
10	T	
BT	T	
mil	T	
AR	R	godz.0418
C ii UD	C ii RP	
T	0830	
T	BT	
T	10	
T	AR	
R		
SK	SK	

Przykład XII.

Dowódca ORP "Jaskółka" polecił nadać do dowódcy ORP. "Mewa" sygnał : "podajcie szczegóły sprawy."

Nadaje "Ja"	Nadaje "Me"	Uwagi.
3U 3U 3U	TTTT	
podajcie	T	
szczeg	V V V V	
podajcie	V V V V	
szczegóły	T	
sprawy	T	
AR	T	
SK	R	godz. 2142.
	SK	

Przykład XIII.
Dowódca ORP "Rybitwa" polecił nadać do dowódcy ORP "Mewa" i "Czajka" proponuje wspólne ćwiczenia sygnałowe".

Nadaje "Ry"	Nadaje "Me"	Nadaje "Cz"	Uwagi.
3U 3U 3U	TTTT		
3F 3F 3F		AS	
AS	AS	K	
AAAAA	TTTT	TTTT	
proponuje	T	T	
wspólne	T	T	
ćwiczenia	T	AS	
AS	AS	K	
AAAAA	TTTT	TTTT	
wspólne	T	T	
ćwiczenia	T	T	
Sygnałowe	T	T	
AR	R		godz.1915
T		R	
T			
SK	SK	SK	

Przykład XIV.

Dowódca Dyonu Minowców polecił nadać do dowódcy ORP "Mewa" sygnał: "natychmiast odkotwiczyć".
ORP "Mewa" jest zasłonięty przez ORP "Wicher".

Nadaje "Ja"	Nadaje "WR"	Nadaje "Me"	Uwagi.
4D 4D 4D	TTTT		
DD ii 3U	T		
natychmiast	T		
odkotwiczyć	T		
BT	T		
Ł6	T		
AR	R		godz. 0115
	3U 3U 3U	TTTT	
	natychmiast	T	
	odkotwiczyć	T	
	BT	T	
	Ł6	T	
	AR	R	godz. 0117
	SK	SK	
	30 30 30		
TTTT	U3 ii R		
T	BT		
T	0117		
T	AR		
R			
SK	SK		

SYGNALIZACJA W SZYKU.

38.

Dwa migacze sprzężone na 1 klucz.

Nr.1 wzywa Nr 2 jednym migaczem, za pomocą skrótu wywoławczego.

Nr 2 zgłasza się jednym migaczem, dając skrót "widzę".

Nr 1 nadaje adres./Adres składa się ze skrótu "po linii", skrótu "rozdział" i sygnału zawazwawczego adresata.

Skrót "rozdział" i sygnał zawezwawczy odpadają, jeśli sygnał dotyczy wszystkich w szyku./

Nr 2 daje w kierunku Nr 1 skrót "widzę", włącza drugi migacz i wzywa obydwooma Nr 3.

Nr 3 zgłasza się skrótem "widzę" jednym migaczem.

Nr 2 nadaje adres na Nr 3 dwoma migaczami.

Nr 3 kwituje adres skrótem "widzę" jednym migaczem i wzywa Nr 4 dwoma migaczami / w danym wypadku Nr 4 jest ostatnim okrętem w szyku.

Nr 4 zgłasza się skrótem "widzę" jednym migaczem, w kierunku Nr 3.

Nr 3 repetuje "widzę" w kierunku Nr 4 jednym migaczem, nadając drugim skrót "widzę" w kierunku Nr 2. / W tej fazie nawiązywania korespondencji obowiązuje zasada, że skrót "widzę" gasi się w chwili, gdy sąsiedni okręt w kierunku nadającego, zapalił skrót "widzę"./

Nr 2 repetuje "widzę" w kierunku Nr 3, nadając równocześnie skrót "widzę" w kierunku Nr 1.

Nr 1 po odczytaniu skrótu "widzę" z okrętu Nr 2, nadaje pierwsze słowo sygnału.

Nr 2 repetuje to słowo jednym migaczem w kierunku Nr 1, nadając je równocześnie drugim na Nr 3.

- Nr 3 jednym migaczem repetuje na Nr 2 odebrane słowo, nadając je równocześnie drugim na Nr 4.
- Nr 4 kwituje odebrane słowo skrótem "widzę" w kierunku Nr 3.
- Nr 3 repetuje "widzę" w kierunku Nr 4, nadając równocześnie ten skrót w kierunku Nr 2.
- Nr 2 repetuje "widzę" w kierunku Nr 3, nadając równocześnie ten skrót w kierunku Nr 1.
- Nr 1 po odczytaniu skrótu "widzę" z Nr-u 2, nadaje w kierunku Nr 2 następne słowo sygnału, przy czym następuje powtórzenie czynności, jak przy pierwszym słowie.
- Każde następne słowo zostaje przekazane w ten sam sposób, aż do końca sygnału.
- Nr 1, jako zakończenie sygnału, daje skrót "końcowy", który Nr 2 i 3, repetując jednym migaczem, przekazują drugim kolejno z Nr 2 na 3, z Nr 3 na 4.
- Nr 4 odpowiada skrótem "zrozumiałem-kwituję", który znów Nr 3 i Nr 2 repetując, przekazują kolejno do Nr 1.
- Nr 1 daje skrót "sygnalizacja skończona".
- Nr 2, Nr 3 i Nr 4 - kolejno repetują. Gdy Nr 4 odrepetuje skrót "sygnalizacja skończona", Nr 3 nadaje skrót "widzę" jednym migaczem w kierunku Nr 4, drugim - kierunku Nr 2. Podobnie postępuje Nr 2 w stosunku do Nr 3 i Nr 1.
- Nr 1 repetuje.

/ Przykład XV./

Sygnał wykonawczy : Nr 1 zapala czerone światło, Nr 2, Nr 3 i Nr 4 po kolei repetują je. Gdy Nr 3 zauważy, że Nr 4 zapalił czerwone światło, daje białym światłem skrót "widzę", Nr 2 i Nr 1 po kolei repetują. Nr 1 za

już pewność, że ostatni w szyku zapalił czerwone światło i wówczas gasi je. Nr 2, Nr 3 i Nr 4 repetują. Jest to moment wykonawczy.

39.
Migacze samodzielne i szczytówka.

W szyku sygnalizację, za pomocą migaczy samodzielnych lub szczytówki, przeprowadza się według § 36 "Pośredniczenie".

Jeżeli nadawca widzi odbiorcę, wówczas nadaje sygnał bez pośredników.

Sygnał wykonawczy tak jak w § 38 "dwa migacze sprzężone na 1 klucz".

40.
Przykład XV.

Dowódca Dyonu Minowców polecił nadać sygnał do zespołu: "Zakotwiczenie godz. 0400".

/Przykład - patrz strona 31./

Ja		Me		Cz		Ry	
Lewa b.	Prawa b.	Lewa b.	Prawa b.	Lewa b.	Prawa b.	Lewa b.	Prawa b.
	AAAA	TTTT					
	DD	TTTT					
		AAAAA	AAAAA	TTTT			
		DD	DD	TTTT			
				AAAA	AAAA	TTTT	
				TTTT	TTTT		
	Zakotwi-	TTTT	TTTT				
	czenie	zakotwi-	zakotwi-	zakotwi-	zakotwi-	TTTT	
		czenie	czenie	czenie.	czenie.		
		TTTT	TTTT	TTTT	TTTT		
	godz.	godz.	godz.	godz.	godz.	TTTT	
				TTTT	TTTT		
	BT	TTTT	TTTT				
		BT	BT	BT	BT	TTTT	
	0400	TTTT	TTTT	TTTT	TTTT		
		0400	0400				
				0400	0400	TTTT	
		TTTT	TTTT	TTTT	TTTT		
	BT	BT	BT	BT	BT	TTTT	
		TTTT	TTTT	TTTT	TTTT		
	Ł6	Ł6	Ł6	Ł6	Ł6	TTTT	
		TTTT	TTTT	TTTT	TTTT		
	AR	AR	AR	AR	AR		
		R	R	R	R	R	
	SK	SK	SK	SK	SK		
		TTTT	TTTT	TTTT	TTTT	SK	
	TTTT						

A		L		W		widzę, rozumiem, jestem gotów	
B		Ł		X			
C		M		Y			
D		N		Z		zmieścić miejsce	
E		O		Ż			W sygnalizacji międzynarodowej
F		P		po linii		widzę, rozumiem	
G		Q		kropka rozdziel		nie rozumiem pomysłka	
H		R		pomyłka		wywoławczy	
I		S		koniec		pozyc. spoczynku	
J		T		pozyc. spoczynku			
K		U		wywoławczy			

S E M A F O R.

42. Charakteryzacja. Semaforu używa się dla wymiany wiadomości na niewielkich odległościach. Ze względu na szybkość przekazywania jest to środek sygnałowy najszerzej stosowany w sygnalizacji między okrętami, łodziami i punktami obserwacyjnymi.
43. Semafor ręczny. Znaki semaforu polegają na określonych położeniach ramion. Aby ramiona były lepiej widoczne, należy w rękach trzymać dobrze odcinające się od tła chorągiewki; w braku takich czapkę lub t.p. Przepisowe chorągiewki semaforowe są czerwone z białym prostokątem pośrodku.
44. Semafor mechaniczny. Znaki semaforowe podawane być mogą również za pomocą urządzeń mechanicznego o ruchomych ramionach, tak zw. semaforu mechanicznego.
45. Alfabet semaforowy. Polski alfabet semaforowy różni się od międzynarodowego jedynie niektórymi skrótami. Znaki nadaje się, stojąc twarzą do odbiorcy.
46. Cyfry. Cyfry i liczby nadaje się zawsze słowami, cyfra za cyfrą, tak jak się pisze. Na przykład: 135 nadaje się: jeden - trzy - pięć, a nie: sto - trzydzieści - pięć, $12 \frac{3}{4}$ = jeden - dwa - trzy - czwarte, 45.5 = cztery - pięć - kropka - pięć. Spółgłosek miękkich /ó / ó / ś / ż /, pochylonego o /ó / ani a alfabet semaforowy nie przewiduje. W razie koniecznej potrzeby wyraża się kreski miękkie i ogonki pod a i e przez dwukrotne pochylenie /"strzepnięcie"/ tej chorągiewki, która w danym znaku semaforowym jest wyżej.
47. Kod, szyfr. Jeżeli za pomocą semaforu nadany ma być wyjątkowo tekst kodowany lub szyfrowany, trzeba na początku sygnału dać wskaźnik "kod", "szyfr", a litery i cyfry nadawać ich nazwami flagowymi /anna, baran, jeden, dwa/. Poszczególne grupy rozdziela się znakiem "kropka".
48. Zapisywanie. *Ważniejsze* Dalsze i trudniejsze sygnały lub teksty obcojęzyczne poleca się odbiorcy zapisywać, dając zaraz po wywołaniu skrót "piś".
49. Tłumaczenie. Najważniejszym czynnikiem czytelności semaforu jest odpowiednie tło; powinno być jednolite, jasne, ale kontrastujące z barwą chorągiewek semaforowych i ubrania. Znakiem "zmień miejsce" zwraca się nadającego by wybrał inne miejsce lub tło do nadawania, bo jego znaki są źle widoczne.
50. Wywoływanie. Nadawca bierze odpowiednie miejsce i stojąc frontem do odbiorcy wykonuje tak długo skrót "wywoławczy", aż odbiorca zgłosi się skrótem "widzę". Nadawca czeka chwilę, by odbiorca mógł przygotować się do odczytania, poczym nadaje swój sygnał. W razie potrzeby, odbiorca daje powtórnie "widzę" na znak, że jest gotów do odbierania. Jeżeli w kierunku wywołanego są jeszcze inne okręty, należy na przemian nadawać "wywoławczy" i nazwę wołanego okrętu /ew.

skróconą , wzgl. liter umieszczonych na dziołcie./

51.
Wzywianie
flagami.

Jeżeli odległość jest większa , albo sygnał jest pilny, albo też wzywany nie zgłasza się w ciągu 3-ch minut wzywania , wówczas w celu wezwania podnosi się do połowy flagowy sygnał zawezwawczy wzywanego okrętu. Wzywany odpowiada podniesieniem języka " odpowiedź" do szczytu, na co flagi zawezwawcze spuszcza się i następuje wzywanie i zgłaszanie się semaforem.

52.
Nadanie
sygnału.

Po nawiązaniu w powyższy sposób łączności , przystępuje się do nadawania sygnału.

53.
Kwitowanie

Odbiorca kwituje każde słowo znakiem "widzę" , w razie niezrozumienia pokazuje natychmiast "nie rozumiem".

55.
Adres, pod-
pis.

Sygnał składa się z : adresu, treści i podpisu. Adres lub podpis odpada jeżeli adresatem względnie nadawcą jest dowódca okrętu /P.O./. W innych wypadkach adres i podpis musi być podany.

56.
Wskaźniki.

W razie potrzeby daje się przed treścią lub adresem wskaźniki "kod", "szyfr", "pis", lub "po linii".

57.
Pomyłki w
nadawaniu.

Nadający w razie popełnienia pomyłki daje natychmiast skrót "nie rozumiem", który odbiorca powtarza , poczym nadaje ponownie zmylone słowo.

58.
Zakończe-
nie.

Koniec sygnału oznacza nadający skrótem "koniec", a odbiorca powtarza ten skrót na dowód , że zrozumiał cały sygnał.

59.
Pośredni-
czenie.

Każdy jest obowiązany do pośredniczenia jeżeli nadawca nie może bezpośrednio skomunikować się z odbiorcą. Używając pośrednictwa , nadawca umieszcza w sygnale obowiązkowo adres i podpis w formie : dla okrętu "X" od okrętu "Y". Pośredniczący obowiązany jest upewnić się, czy przyjęty do tranzytu sygnał doszedł adresata. Gdyby sygnał taki nie doszedł, albo nie został zrozumiany, powiadomienia o tym nadawcę.

60.
Po linii.

Sygnał semaforowy przeznaczony dla wszystkich w szyku czy w zespołach , musi być przed treścią zaopatrzony w skrót "po linii". Dalsze przekazywanie sygnału odbywa się w formie pośredniczenia, przyczem każdy pośredniczący powtarza skrót "po linii" i za sygnałem umieszcza pierwotnego nadawcę, w formie: "od okrętu X". Aby powiadomić pierwotnego nadawcę, że sygnał został odebrany przez wszystkich, okręty podają począwszy od ostatniego , w odwrotnej kolejności , skrót "koniec", który drogą pośrednictwa dociera do pierwotnego nadawcy.

SYGNALIZACJA FLAGAMI.

61.

Ogólnie o sygnalizacji flagami.

Sygnalizacja flagami odbywa się wyłącznie według ks. syg. Środki sygnałowe do sygnalizacji flagami, składają z flag oznaczających litery alfabetu oraz języków cyfrowych, od 0 do 9.

Każda flaga /język/ powinna być w rągu /na płótnie żaglowym/ przy krótkim końcu linki flagowej, naznaczona odpowiednią cyfrą lub literą i powinna być tak zwinięta, by oznaczenie było widoczne. Flagi muszą być ułożone w porządku alfabetycznym, języki w arytmetycznym.

Sygnaly należy podnosić już rozwinięte, jednocześnie i niezbyt szybko, by już podczas podnoszenia układować ich rozpoznanie i odczytanie; upuszczanie natomiast odbywać się winno szybko.

Przy podnoszeniu sygnałów należy uwzględnić każdorazowo kierunek dymu, by ten nie zasłaniał podniesionych flag.

Podczas ciszy należy odstępy między flagami /w sygnale/ regulować w ten sposób, żeby się flagi wzajemnie nie zakrywały.

W zasadzie nie należy podnosić jednocześnie więcej niż jednego rzutu flag. Poszczególne sygnały, czy rzut flag, pozostaje tak długo podniesiony, dopóki okręt odbierający nie odpowie. Jeżeli podnosi się kilka sygnałów lub rzutów flag naraz, należy je odczytać w następującej kolejności: szczyt masztu, prawy nok rei, lewy nok rei. Kilka sygnałów podniesionych na jednym i tym samym noku, ale na różnych linkach sygnałowych, należy odczytać od zewnątrz do wewnątrz. Z pomiędzy kilku sygnałów pierwszym jest ten, który podniesiony został wcześniej lub też na takim miejscu, które daje pierwszeństwo w kolejności odczytywania. Następnym jest sygnał podniesiony później, lub też podniesiony na miejscu, któremu przysługuje późniejsza kolejność odczytywania.

Flagi należy podnosić w takim miejscu, skąd są najlepiej widoczne, t.j. tam, gdzie powiewają swobodnie i nie są zasłonięte dymem lub nadbudówkami.

62.

Wzywanie.

Sygnał, podniesiony bez zawezwania, przeznaczony jest dla wszystkich okrętów znajdujących się w polu widzenia. Natomiast jeżeli sygnał dotyczyć ma tylko jednego zespołu /okrętu/, to musi być poprzedzony sygnałem zawezwawczym.

63.

Odpowiadanie na sygnały.

Każdy okręt zawezwany powinien z chwilą zauważenia podniesionego sygnału podnieść język "odpowiedź" do połowy masztu, a z chwilą odczytania i zrozumienia go - podciągnąć odpowiedź do szczytu. Po opuszczeniu sygnału przez nadającego, należy odpowiedź opuścić do połowy masztu, a po zrozumieniu następnego sygnału, należy podnieść język "odpowiedź" do szczytu itd. aż do ukończenia nadawania całego sygnału.

64.

Zakończenie sygnalizacji.

Po nadaniu ostatniego sygnału, nadający podnosi język "odpowiedź" do szczytu na znak, że nadanie sygnału zostało zakończone. Odbierający sygnał odpowiada w taki sam sposób, jak na wszystkie inne sygnały.

65.

Niezrozumienie sygnału.

Jeżeli odbierający widzi sygnał nadającego lecz nie może go odczytać, podnosi język "odpowiedź" do połowy masztu. Sygnałem LLG lub LLJ powiadamia nadającego o powodach nie odczytania sygnału.

Jeżeli odbierający sygnał odczyta, lecz treści jego nie rozumie, winien podnieść sygnał ŁKY.

66.
Sygnalizacja flagami w szyku.

Czajka .

Jaskółka.

Mewa.

Rybitwa.

ORP "Czajka" podnosi sygnał do szczytu dla wszystkich.
ORP "Jaskółka" podnosi taki sam sygnał do pół lub trochę wyżej, by cały rzut flag był dla odbiorcy widoczny.
ORP "Mewa" podnosi taki sam sygnał do pół.
ORP "Rybitwa" podnosi sygnał do pół, a po odczytaniu sygnału - do szczytu.

ORP "Mewa" podnosi sygnał do szczytu.

ORP "Jaskółka" podnosi sygnał do szczytu.

ORP "Czajka" zrywa sygnał.

ORP "Jaskółka", "Mewa", "Rybitwa" zrywają sygnał.

Jeżeli sygnał jest skierowany do wszystkich, adresu nie podaje się. Jeżeli sygnał odnosi się tylko do jednego lub kilku okrętów, podaje się adres / sygnał zawezwawczy/.

Jeżeli sygnał musi przejść do adresata przez pośredniczącego - pośredniczący musi podnieść jako podpis sygnał rozpoznawczy okrętu, z którego sygnał pochodzi. Jeżeli okręty sygnalizujące z sobą widzą się wzajemnie - pośrednicy odpadają.

W sygnalizacji w szyku odpada zakończenie sygnalizacji za pomocą "odpowiedzi".

67.
Sygnał odwoławczy.

Sygnał odwoławczy podniesiony równocześnie z innym sygnałem oznacza odwołanie ważności tego sygnału.

Sygnał odwoławczy podniesiony sam oznacza odwołanie ostatniego sygnału.

68.
Repetowanie sygnałów.

W sygnalizacji flagami repetuje się wszystkie, jedno - i dwu-flagowe sygnały.

69.
Sygnał wykonawczy.

Jako sygnał wykonawczy podnosi się flagę "woda". Wszyscy repetują. Gdy nadawca zrywa flagę "woda" odbiorcy repetują i wykonują sygnał.

Sygnały jednoc- i flagowe i szykowe, o ile nie są podniesione równocześnie z flagą "woda", wykonuje się natychmiast po zerwaniu sygnału przez nadawcę.

Sygnał "Woda" względnie "Odpowiedź" dla podnoszenia i spuszczenia bandery podnosi się

"do połowy" - 5 minut przed

"do szczytu" - 1 minuta przed

SYGNALIZACJA WE MGLE.

70.
Ogólnie.

Tego sposobu sygnalizacji należy używać z jaknajwiększą ostrożnością, zwłaszcza w wypadkach, gdy sygnalizacja odbywa się za pomocą gwizdka parowego, syreny, rogu mgłowego itp., gdyż może to spowodować poważne zamieszanie. Do sygnalizacji na krótką odległość zaleca się używać zwyczajny, t.zw. oficerski gwizdek.

Sygnalizacja we mgle odbywa się w tempie bardzo powolnym. Dlatego też należy sygnały układać w jaknajkrótszej formie i kodować, oraz używać tylko najniezbędniejszych skrótów. Na wodach o wzmożonym ruchu okrętów i statków, należy podczas mgły zaniechać całkowicie sygnalizacji dźwiękowej przy pomocy środków używanych do oddawania przepiścowych sygnałów mgłowych, gdyż mogą zajść nieporozumienia w związku z międzynarodowymi sygnałami mgłowymi.

71.
Prowadzenie sygnalizacji

Nadający wzywa tak samo, jak przy sygnalizacji świetlnej. Odbiorca odpowiada skrótem "widzę" /skucnam/. Nadający nadaje od razu cały sygnał bez przerwy. Grupy kodowe należy nadawać tylko znakami, a nie nazwami znaków /jak w syg. świetlnej/, np. "kod ALX 7BR". Odbierający odzywa się tylko wówczas, jeżeli nie odebrał jakiegoś znaku lub grupy. Gdy odbierający usłyszy skrót "końcowy", naję skrót "Zrozumiałem, kwituję". Skrót "sygnalizacja skończona" - odpada.

Jeżeli odbierający nie odebrał jakiegoś słowa lub znaku, powinien natychmiast dać skrót "powtórzyć", na co nadający przerywa sygnalizację, powtarza kilka - w zależności od odległości - ostatnich znaków /grup/ i nadaje dalszy ciąg sygnału.

Sygnałów zawezwawczych i rozpoznawczych używać tylko w wypadkach koniecznych.

W szyku okręty odpowiadają w kolejności numerów pozycyjnych od ostatniego począwszy.

72.
Przykład XVIII.

ORP "Wicher" wie, że blisko niego jest ORP "Burza".

Nadaje "WR"	Nadaje "Bu"
AAAAAAA itd.	TTTTTT itd.
Kod	
A X 1	
KOD	UD
A X 1	
P 3 6	
R B 0	
A R	R

73.
Międzynar.
syg. mgł.
w szyku.

Międzynarodowe sygnały dźwiękowe we mgle podaje w szyku tylko okręt czołowy. Pozostałe okręty tylko wówczas kiedy okręt spotkany przechodzi wzdłuż szyku wzgl. dla uniknięcia zderzenia.

R A K I E T Y .

74.
Użycie rakiet.

Rakiety różnią się co do koloru i kształtu. Używa się je w korespondencji z lotnikiem /patrz "Kod lotniczy" / i odpowiadając na reflektor, gdy inne środki łączności są niewystarczające. Trzeba się zawsze liczyć z dużą niedyskrecją rakiet.

75.
Jako odpowiedź na reflektor.

Wówczas rakietą zieloną oznacza "widzę", rakietą czerwoną - "pomyłka". Na wywoływanie odpowiada się jedną rakietą zieloną. Nadawca musi nadawać wolno i wyraźnie. Odbiorca czyta i notuje. Jeżeli nie odczytał słowa /grupy/ - strzela rakietą czerwoną. Nadawca powtarza dwa ostatnie słowa /grupy/ i nadaje dalszy ciąg sygnału. Na zakończenie korespondencji - daje skrót "sygnalizacja skończona". Jeżeli odbiorca odczytał cały sygnał - strzela zieloną rakietą, jako skrót "zrozumiałem, kwituję".

76.
Rakiety jako sygnały umówione.

Poza tym rakiety mogą być użyte dla sygnałów umówionych, które wpisuje się do poniższej tabelki:

Kształt Kolor	Biały	Zielony	Czerwony	Uwagi.
1 gwiazda				
3 gwiazdy				
6 gwiazd				
SPADOCHRON				
gąsienica dym				

76a.
Warunki użycia rakiet.

W dzień używać tylko rakiet spadochronowych i gąsienicowych dym/ czerwonych i zielonych. Rakiet gwiazdowych i białych tylko wtenczas kiedy warunki atmosferyczne dają pewność ich rozróżnienia na tle horyzontu.

INNE SPOSOBY SYGNALIZACJI.

77.
Język "od-
powiedź".

Jeżeli okręt wzywany reflektorem nie może odpowiedzieć reflektorem, używa się do tego celu w nocy raz w dzień na duże odległości - rakiet, natomiast w dzień na mniejszą odległość na reflektor odpowiadać może językiem "odpowiedź" lub chorągiewkami.

"Odpowiedź" podniesiona do pół - oznacza "widzę, odczytuję" po każdym odebrany skwie należą ją podnieść do szczytu i zaraz po tym do pół. *"do pół" - "tak, nie rozumię" - opuszczona i do pół*

Zamiast języka "odpowiedź" można używać jakiegokolwiek flagę dużych rozmiarów / zwykła flaga "baran"/.

PŁYWANIE W ZESPOLE.

78.
Oficer
wachtowy.

W czasie pływania w zespole za bezpieczeństwo okrętu, utrzymanie okrętu w szyku oraz za zgodne z przepisami nadawanie sygnałów z tym związanych, odpowiada of.w.

Oficer wachtowy dba o stałe utrzymanie nakazanej odległości w szyku, regulując odpowiednio obroty maszyn.

W szyku torowym : na okręcie prowadzącym podaje się komendę do steru przy każdej zmianie kursu zespołu.

Na pozostałych okrętach sternik naśladuje kurs idącego przed nim okrętu.

Na okręcie nie idącym na czele zespołu podaje się komendę do steru tylko w wypadkach:

- a/ zwrotów przy ewolucjach,
- b/ awaryjnego wyjścia z szyku, "człowiek za burtą", wymijanie się w zespole itd.

We wszystkich innych sytuacjach; wszystkie zmiany kursu wykonywane się tylko na rozkaz of.w.

79.
Kąt stero-
wy zespołu.

Każdy zespół okrętów, bez względu na to czy w skład jego wchodzi okręty takiego samego typu czy też różnego - winien mieć ustalony kąt sterowy zespołu, który należy stale utrzymywać w aktualności.

80.
Sternik.

W szyku torowym : przy zmianie kursu zespołu, sternik samodzielnie steruje okrętem tak, aby go utrzymać w torze okrętu poprzedzającego, bacząc aby okręt nie wyszedł na zewnątrz szyku.

We wszystkich innych sytuacjach; sternik utrzymuje okręt na nakazanym kursie, a zwrot wykonytuje tylko na rozkaz.

Przy równoczesnych zwrotach, sternik kładzie ster na kąt sterowy zespołu, na rozkaz, przy czym of.w. zapisuje nowy kurs na tabliczce /kurs poprzedni plus kąt równoczesnego zwrotu - w prawo, wzgl. kurs poprzedni minus kąt równoczesnego zwrotu w lewo/.

Przy dojściu na nowy kurs, postępuje tak jak przy normalnych zmianach kursu /wraca sterem na zero, wstrzymuje itp./.

81.
Komendy.

- a/ Komendy do steru - patrz ks.syg. cz.II. str.24.
b/ Komendy do maszyn - jak w ks. syg. cz.II. str.24.
oraz - "wiecej" 10 obrotów"
- "10 obrotów mniej"

Obsługujący telegraf maszynowy, po powtórzeniu komendy - nastawia nową ilość obrotów na telegrafie maszynowym, po otrzymaniu z maszyn meldunku o wykonaniu i sprawdzeniu ilości obrotów na liczniku obrotów, melduje, że "maszyny mają ... obrotów"

Na okrętach nie posiadających przy telegrafie wskaźnika cyfrowego, przekazuje się te komendy przy pomocy dzwonka:

- - - "wiecej 10 obrotów",
"10 obrotów mniej"

albo przez rurę głosową.

- c/ Komendy do sygnałów zmiany biegu i zwrotowych :

"Sygnał - uchylam się w prawo"

"Sygnał - uchylam się w lewo"

"Sygnał - zmniejszam szybkość"

"Sygnał - stopuję"

"Sygnał - idę wstecz"

"Sygnał - dość" /dla przerwania nadawania sygnału/.

Obsługa sygnałów zwrotowych i zmiany szybkości powyższe komendy powtarza, wykonując je natychmiast.

82.
Sygnały.

- a/ W dzień: sygnały zmiany biegu pokazuje się za pomocą żółtej flagi / jak na szkicu/.

Sygnały	Uchylam się w prawo	Uchylam się w lewo	Zmniejszam szybkość	Zwiększam szybkość	Stopuję	Idę wstecz
W dzień: flagi						
W nocy: migacz	• • • • •	• • • • •	• • • • •	• • • • •	• • • • •	• • • • •
W mgie: gwizdek parowy	• • • • •	• • • • •	• • • • •	• • • • •	• • • • •	• • • • •

Używanie flag ręcznych. Flagi ręczne "manewrowe" dla wskazywania kierunku i biegu maszyn mają być ~~odtąd~~ używane przez wszystkie okręty nie tylko w zespole, ale zawsze przy manewrowaniu w bliskości innych okrętów lub statków. np. przy wychodzeniu lub wchodzeniu do basenu, na redzie itp. To samo się tyczy używania migacza w nocy.

Sygnaly zwrotowe pokazuje się za pomocą czerwonej i zielonej flagi. /Jak na szkicu/.

Sygnalów tych nie powtarza się, a pokazuje tylko własne zmiany kursu i biegu.

Sygnaly zmiany kursu i biegu pokazuje się zasadniczo jedną flagą.

W razie potrzeby powiewa się dwiema flagami z obu burt równocześnie: / np. dla pokazania dwom sąsiednim okrętom/.

Przy sygnałach zwrotowych - od momentu położenia steru w prawo / lewo/ do chwili wstrzymania zwrotu. Przy sygnałach zmiany szybkości - od momentu przekazania zmiany do maszyn do chwili nabrania odpowiedniej ilości obrotów.

b/ W nocy : sygnaly uskutecznia się przez nadawanie błysków, migańczami, skierowanymi na pomosty sąsiednich okrętów w szyku.

c/ We mgle : zasadniczo podaje się sygnaly gwizdkiem manewrowym, wykonując sygnaly co pewien czas aż do chwili ukończenia zwrotu wzgl. nabrania odpowiedniej ilości obrotów.

83.

Przechodzenie na inny zakres szybkości.

Zasadniczo szybkość należy zmieniać o jeden stopień na telegrafie maszynowym. W razie konieczności większej zmiany, należy wyjść z szyku.

Okręty posiadające więcej kotłów niż jeden, mają tyle zakresów szybkości ile kotłów: np. kontrtorpedowce typu "Wicher"

I zakres, szybkość ekonomiczna - 0 - 150 obr.

II " szybkość zwiększona - 150 - 250 obr.

III " szybkość największa - 250 - il. max.

W poszczególnych zakresach temu samemu położeniu rączki telegrafu maszynowego odpowiada inna ilość obrotów.

Przejsie z jednego zakresu na drugi, uskutecznia się w sposób następujący: po otrzymaniu rozkazu "przejsie na X kotłów" - przestawia się rączkę telegrafu maszynowego w położenie odpowiadające posiadanej aktualnie ilości obrotów w nowym zakresie. Dalsze powiększanie szybkości jak poz. 82. Zmniejszanie szybkości odbywa się identycznie.

84.

Pływanie we mgle.

W czasie mgły dla większych okrętów:

a/ Szykiem zasadniczym jest szyk otwarty torowy.

b/ Okręty wypuszczają bojkę mgłową na taką odległość, by okręt idący z tyłu miał ją na wysokości pomostu.

c/ Dziób i rufa okrętu powinny być obsadzone przez marynarzy z doskonałym słuchem. Powinni oni posiadać gwizdki manewrowe i megafony. Łączność między okrętami - głośm.

d/ Reflektory sygnałowe powinny być stale zapalone i skierowane na sąsiednie okręty w szyku. Mają one wskazywać linię wytyczną zespołu / szczególnie w szykach innych niż torowy/.

W zespole zasadniczo każdy okręt podaje międzynarodowe sygnaly dźwiękowe w razie potrzeby. Podczas niektórych ćwiczeń i podczas wojny na rozkaz d.z. sygnaly dźwiękowe mogą być zaniechane.

CENTRALNA BIBLIOTEKA WOJSKOWA
WARSZAWA

Arch. 28945 1937 r